

Entwicklungsagentur Nord GmbH, Kiel Region GmbH, Region Syddanmark Lead Partner
Kommunikationsafdelingen

Slutrapport

April 2011

DRØFTELSE AF FÆLLES STYRKEPOSITIONER FOR DET NORDLIGE SCHLESWIG- HOLSTEIN OG REGIONEN SYDDANMARK

RAMBOLL

GEORG &
OTTENSTRÖER
Immobilienwirtschaft | Regionalökonomie

DRØFTELSE AF FÆLLES STYRKEPOSITIONER FOR DET NORDLIGE SCHLESWIG-HOLSTEIN OG REGIONEN SYDDANMARK - SLUTRAPPORT

Kontaktperson:

Nikolaj Bøggild
Rambøll Management Consulting
Kieler Straße 303A
22525 Hamburg
<http://www.ramboll-management.de>

T +49 (0)40 / 30 20 20-109
F +49 (0)40 / 30 20 20-199
Nikolaj.Boeggild@r-m.com

Achim Georg
Georg & Ottenströer Immobilienwirtschaft I Regionalökonomie
Bei den Mühren 70
20457 Hamburg
www.georg-ic.de

T +49 (0)40 / 63 70 78-21
F +49 (0)40 / 41 33 88-34
Achim.Georg@georg-ic.de

INDHOLD

Figurer IV	
Forkortelser	5
Forord 6	
Sammenfatning af resultaterne	7
1. Indledning og fremgangsmåde	15
2. Rammebetingelser og økonomiske hovedemner i regionen	19
2.1 Geografisk beliggenhed, befolkning og arbejdsmarked	20
2.2 Bruttoværditilvækst og produktivitet	23
2.3 Økonomiske og branchespecifikke hovedemner i den tyske del af undersøgelsesregionen	24
2.4 Økonomiske og branchespecifikke hovedemner på dansk side af undersøgelsesregionen	29
2.5 Grænseoverskridende sammenligning af branchernes hovedemner	29
3. Centrale grænseoverskridende emnefeltter	33
3.1 Turisme og oplevelsesøkonomi	34
3.1.1 Udgangssituationen i den tyske del af undersøgelsesregionen	35
3.1.2 Udgangssituation i den danske del af undersøgelsesregionen	37
3.1.3 Grænseoverskridende aktiviteter	38
3.1.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	39
3.2 Fødevarer	45
3.2.1 Udgangssituationen i den tyske del af undersøgelsesregionen	45
3.2.2 Udgangssituation i den danske del af undersøgelsesregionen	47
3.2.3 Grænseoverskridende aktiviteter	47
3.2.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	48
3.3 Sundhedsøkonomi og Velfærdsteknologi	50
3.3.1 Udgangssituation i den tyske del af undersøgelsesregionen	50
3.3.2 Udgangssituation i den danske del af undersøgelsesregionen	52
3.3.3 Grænseoverskridende aktiviteter	54
3.3.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	55
3.4 Bæredygtig energi	56
3.4.1 Udgangssituation i den tyske del af undersøgelsesregionen	56
3.4.2 Udgangssituationen i den danske del af undersøgelsesregionen	57
3.4.3 Grænseoverskridende aktiviteter	58
3.4.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	58
3.5 Logistik	63
3.5.1 Udgangssituationen i den tyske del af undersøgelsesregionen	64
3.5.2 Udgangssituationen i den danske del af undersøgelsesregionen	66
3.5.3 Grænseoverskridende aktiviteter	67
3.5.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	68
3.6 Tværgående emne viden	69
3.6.1 Udgangssituationen i den tyske del af undersøgelsesregionen	69
3.6.2 Udgangssituationen i den danske del af undersøgelsesregionen	70
3.6.3 Grænseoverskridende aktiviteter	70
3.6.4 Styrkeanalyse og fælles udviklingslinjer	71
4. Konklusion	74

FIGURER

Figur 1:	Undersølgelsesregion og betragtet område	15
Figur 2:	Målsætningen af undersøgelseskontrakten	16
Figur 3:	Ekspertsamtaler på tysk side.....	17
Figur 4:	Ekspertsamtaler på dansk side	18
Figur 5:	Det nordlige Schleswig-Holstein og Region Syddanmark: Befolkning og befolkningsudvikling (i antal personer)	21
Figur 6:	Aldersstrukturen i den tyske og danske undersøgelsesregion (Aldersgrupper i % af den samlede befolkning)	21
Figur 7:	Forandringer i antallet af beskæftigede i % (2006/07 til 2009/10)	22
Figur 8:	Udvikling af Bruttoværditilvæksten i Schleswig-Holstein opdelt efter økonomiske områder (2000=100)	23
Figur 9:	BNP pr. indbygger, produktivitet, arbejdsomkostninger	24
Figur 10:	Regionale hovedemner i den tyske del af undersøgelsesregion (lokationskoefficienter)	25
Figur 11:	Fremtidsmuligheder af forskellige brancher (regionsuafhængig).....	26
Figur 12:	Samlet branchebedømmelse i det nordlige Schleswig-Holstein.....	28
Figur 13:	Branche-beskæftigelsesandel af den danske del i undersøgelsesregionen i % ...	29
Figur 14:	Andele af beskæftigede fordelt på sektorer i den dansk-tyske undersøgelsesregion i 2009 (i %).....	30
Figur 15:	Andele af beskæftigede i udvalgte brancher i succesregionen (DE, DK) 2009 (i %)	30
Figur 16:	Beskæftigelsesandel efter udvalgte brancher i tværregional sammenligning (beskæftigede efter branche i %).....	31
Figur 17:	Relative styrkeområder for den tysk-danske undersøgelsesregion	31
Figur 18:	Den kommercielle hotelbranche	35
Figur 19:	Overnatninger: Gæster fra Danmark (inkl. Camping).....	37
Figur 20:	Udvalgte data om overnatningsturismen i den danske del af undersøgelsesregionen	37
Figur 21:	Udviklingslinjer indenfor turisme og oplevelsesøkonomien.....	45
Figur 22:	Mulige udviklingslinjer i Fødevarerindustrien.....	50
Figur 23:	Mulige udviklingslinjer indenfor sundhedsøkonomi og velfærdsteknologi	56
Figur 24:	Vindenergi (i watt/indbygger).....	60
Figur 25:	Udviklingslinjer i Energi og Energieffektivitet	63
Figur 26:	Godstransport i mio. tons (lastbiler samt færge, tog, Ro-Ro og containere fra og til Danmark i 2006)	66
Figur 27:	Mulige udviklingslinjer indenfor logistikområdet	68
Figur 28:	Udviklingslinjer indenfor det tværgående emne viden	73
Figur 29:	Aktions- og emnefeltter – skæringspunkter	75
Figur 30:	Den bæredygtige vækstregion	75
Figur 31:	Emneovergribende anbefalinger for en effektiv kooperationsproces	77

FORKORTELSER

bl.a.	blandt andet
BNP	Bruttonationalprodukt
ca.	cirka
CB-Log	Cross-Border-Logistics (dansk-tysk INTERREG IVA-Projekt, grænseoverskridende Cluster indenfor logistikområdet)
DE	Tyskland
DK	Danmark
DKK	Danske kroner
dvs.	det vil sige
EFRE	Europæiske Fond for Regionaludvikling
el. lign.	eller lignende
EU	Europæisk Union
EU-27	de 27 medlemslande i den Europæiske Union
f.eks.	for eksempel
FH	Fachhochschule
FoU	Forskning og udvikling
FURGY	Future Renewable Energy (dansk-tysk INTERREG IVA-Projekt for iværksættelse af et internationalt netværk for bæredygtig energi og energieffektivisering)
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
hhv.	henholdsvis
iflg.	ifølge
IHK	Industrie- und Handelskammer
INTERREG	INTERREG er en regionalpolitisk EU-initiativ der udspringer EFRE der siden 1990 fremmer samarbejdet imellem regionerne i Europa
IoK	Information og Kommunikation
jf.	jævnfør
KIWI	Kieler Wirtschaftsförderungs- und Strukturentwicklungs GmbH
LTO	Lokal Tourism Organisation
MICE	Meetings, Incentives, Conventions, Events
min.	mindst
MW	Megawatt
OP	Operationelt Program
osv.	og så videre
p.a.	per annum
PVA	Patent- und Verwertungsagentur
RUK	Regionalt Udviklingskoncept
SH	Schleswig-Holstein
VDMA	Verband Deutscher Maschinen- und Anlagenbau
vha.	ved hjælp af
vs.	versus
WiREG	Wirtschaftsförderungs- und Regionalentwicklungsgesellschaft Flensburg / Schleswig mbH
WIZE	Wissenschaftszentrum Kiel
WTSH	Wirtschaftsförderung und Technologietransfer Schleswig-Holstein
WZ	Wirtschaftszweige

FORORD

Projekt Vækstcenteret har som overordnet mål at bidrage til at det nordlige Schleswig-Holstein og Regionen Syddanmark udvikler sig fra en grænseregion til en vækstregion.

For at fokusere indsatsen er den første del af projektet, at drøfte og definere den samlede dansk/tyske regions potentiale gennem udpegning af fælles styrkepositioner for den erhvervs-mæssige udvikling. Med afsæt heri skal projektet arbejde for at synliggøre regionens styrker ved hjælp af en målrettet markedsføring. Parallelt med markedsføringen skal projektet indenfor de valgte styrkepositioner arbejde for at understøtte og intensivere udviklingen af nye innovative og fremtidsorienterede projektidéer.

Identifikation og drøftelse af fælles udviklingslinjer eller styrkepositioner er en proces, hvor projektets partnere ønsker en høj grad af involvering fra regionens aktører. Processen indeholder dels en analyse- og forberedelsesfase med bl.a. interviews af udvalgte aktører, dels workshops på regionalkonferencen den 10. februar 2011, og dels en efterfølgende bearbejdning af resultaterne fra regionalkonferencen via projektets sekretariat og følgegrupper.

Projekt Vækstcenteret har efter udbud bedt Rambøll Management Consulting i Hamborg og Georg Ottenströer Immobilienwirtschaft | Regionalökonomie om at udføre analyse- og forberedelsesfasen. Arbejdet bygger på desk research for vurdering af rammebetingelser og de økonomiske strukturer, eksisterende strategier og udviklingserklæringer samt en række interviews med regionale aktører primært fra den tyske del af regionen. De udarbejdede styrkeanalyser fra den tyske del af regionen er herefter sammenholdt med analysen: "Region Syddanmark og Schleswig-Holstein – kortlægning af regionale styrkepositioner", marts 2009 udarbejdet af Capacent, som forinden var blevet aktualiseret via supplerende interviews på dansk side. På baggrund heraf er der udarbejdet forslag til fælles styrkepositioner for den dansk/tyske region.

Denne rapport sammenfatter analyse- og forberedelsesfasen.

Projektsekretariat Vækstcenteret april 2011

SAMMENFATNING AF RESULTATERNE

INTERREG IVA-programmet understøtter udviklingen af det dansk-tyske grænseområde ved at fremme grænseoverskridende projekter. Økonomisk ansvarlige for programmet er Regionen Syddanmark på dansk side og det nordlige Schleswig-Holstein på tysk side, bestående af Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg, Stadt Flensburg, Kreis Rendsburg-Eckernförde, Landeshauptstadt Kiel og Stadt Neumünster. I tidsrummet 2007-2013 stiller den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRE) ca. 44 millioner Euro til rådighed for at finansiere projekter i programområdet.

Undersøelsesregion og betragtet område

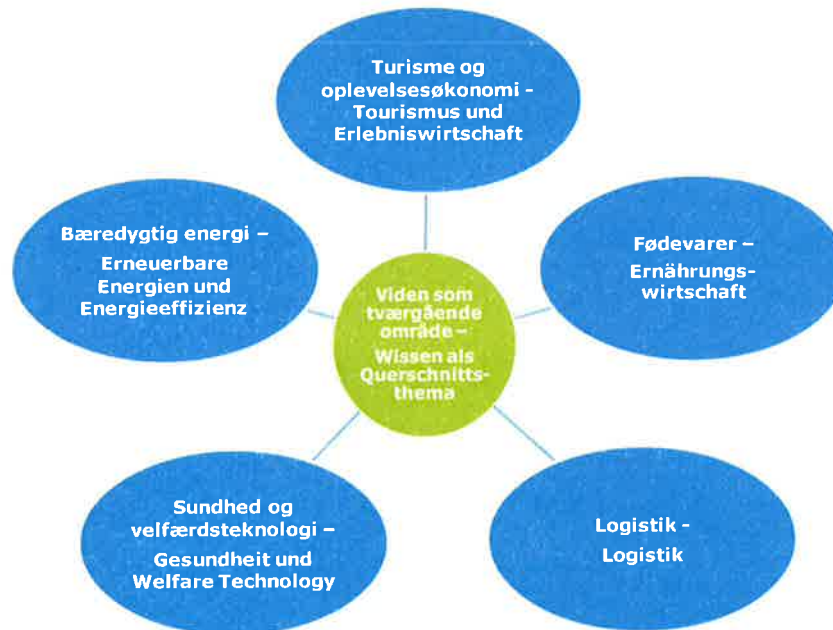

Kilde: INTERREG IVA Operationelles Programm für Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. 2007-2013

INTERREG IVA-projektet Vækstcentret skal i denne kontekst bidrage til at INTERREG IVA-regionen udvikles fra en grænse- til en vækstregion. Målet er, vha. et systematisk samarbejde mellem beslutningstagerne på begge sider af grænsen, at fremstille en klar definition af regionens potentialer og at synliggøre disse vha. en målrettet optræden udadtil.

Indenfor analyse- og forberedelsesfasen blev der i første omgang foretaget en Desk Research omkring rammebetingelser, økonomiske strukturer, tidligere udarbejdet analyser og udviklingsstrategier såvel som en omfattende brancheanalyse. Herved blev der allerede identificeret regionale paralleller i den overordnede branchefordeling, som henviste til bestemte hovedemner og handlefelter. Mere dybdegående analyser og faglige samtaler med ca. 50 tyske og danske eksperter i regionen har identificeret fem regionale styrkepositioner samt et tværgående tema, viden.

Handleområder og styrkepositioner

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenströer

Disse fælles styrker egner sig til en overregional hhv. international markedsføring (Cross-Marketing). En intern videndeling, såsom en afstemning af produktionsfaktorer og infrastrukturen, kan fæstne styrkepositioner på internationale afsætningsmarkeder. Fælles potentialer (f.eks. Vadehavet for grøn turisme, Vesterhavet og Østersøen for Offshore industrien) kunne opnås via en grænseoverskridende Kooperation. Derved gælder det at mindske barrierer i samarbejdet, som f.eks. forskellige strukturer, manglende kendskab af relevante aktører på den hhv. anden side af grænsen, sproglige barrierer og kulturelle forskelle samt regionale forskelle i målsætning og strategi.

Sammenfattende kan der ud fra de nævnte fælles styrkepositioner udledes følgende mulige grænseoverskridende udviklingslinjer indenfor de identificerede emnefeltet og tværsnitsemnet viden:

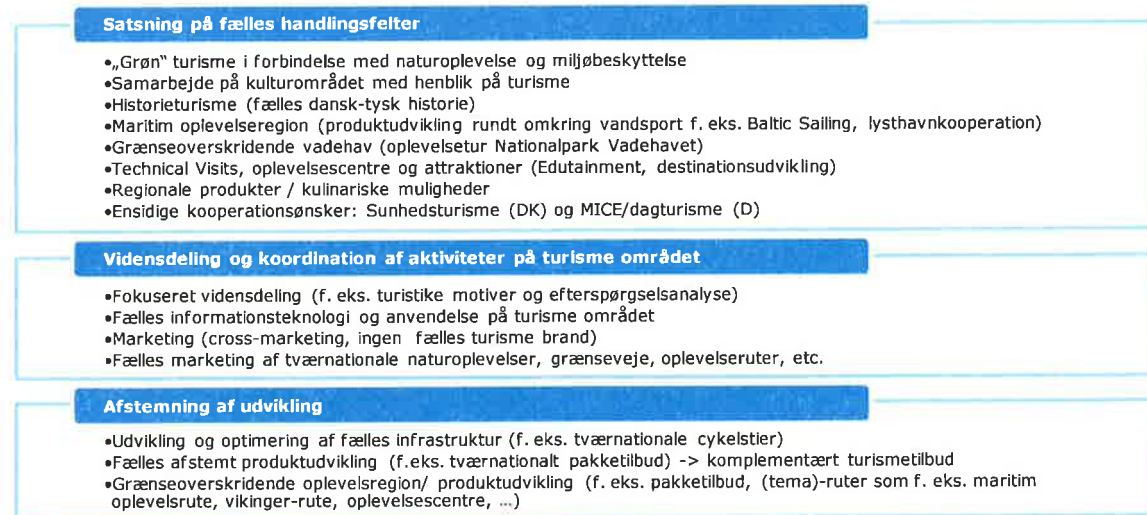
Turisme og oplevelsesøkonomi

Pga. den udprægede styrkeposition på begge sider af grænsen kan en afstemt fremgangsmåde hjælpe ved aktivt at understøtte såvel den tyske som den danske turismeregion. De væsentlige udgangspunkter er:

- Meget høje tal på overnatninger og den signifikant regionaløkonomiske betydning som turismen har på begge sider af grænsen (også for andre brancher som f.eks. detailhandlen, byggebranchen)
- Den tyske side af undersøgelsesregion viser årligt omkr. 11,5 millioner overnatninger og Syddanmark omkr. 13,5 millioner overnatninger i hotel erhvervet, inklusive camping.
- Overgennemsnitlige beskæftigelsestal i hotelbranchen med 18.900 beskæftigede på dansk side og 12.600 beskæftigede på tysk side i undersøgelsesregionen.
- Meget høj betydning af tyske overnatningsgæster for Syddanmark (40 procent af overnatninger; med op til 80 procent i feriehusesegmentet) og mindre (men stigende) andel overnatninger af danske gæster i det nordlige Schleswig-Holstein (2 procent). Dog steg andelen af danske overnatningsgæster med 58 procent i årene 2005 til 2009.

- Meget stor betydning af endagsturisme i den tyske grænseregion (grænsehandel). Også i den danske undersøgelsesregion udgør endagsturisme en betydelig regionaløkonomisk faktor.
- Nuværende mangfoldige grænseoverskridende aktiviteter og projekter indenfor kultur og turisme.
- Fælles maritim positionering og dominerende kystturisme (f.eks. sejlsport) forbundet med flere museer og kulturhistoriske attraktioner såsom det supplerende potentiale i naturen i forbindelse med urbane centre og moderne oplevelsescentre (f.eks. Danfoss Universe).

Mulige udviklingslinjer indenfor Turisme og Oplevelsesøkonomi

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenstrøer

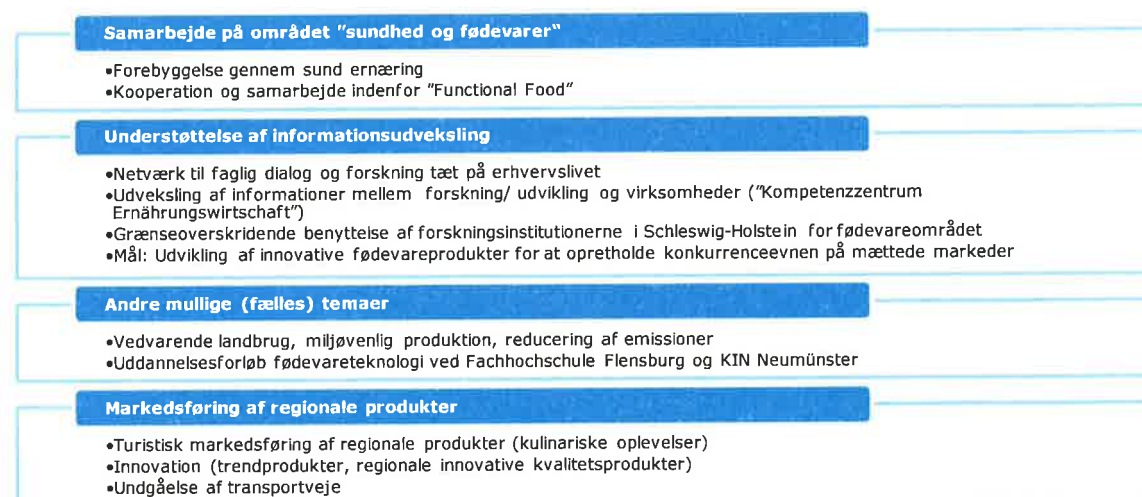
Fødevarer

Pga. de følgende fælles styrkepositioner og udfordringer indenfor fødevarerområdet kan et grænseoverskridende samarbejde hjælpe med en bedre udnyttelse af fremtidige vækstpotentialer. Udgangssituationen er kendetegnet ved følgende aspekter:

- Stor betydning af fødevarerbranchen med i alt omkr. 25.000 beskæftigede (her ligger størstedelen af beskæftigelsen i Syddanmark) såsom overgennemsnitlig betydning af den forudliggende landbrugssektor på begge sider af grænsen (i alt omkr. 27.000 beskæftigede).
- Fødevarerbranchen bidrager især i Sydjylland (over 14.200 beskæftigede) og Kreds Schleswig-Flensburg (over 2.000 beskæftigede) med en høj beskæftigelse og stabile brancheomsætninger. For tiden foretages der store investeringer i fødevarerbranchen på både dansk og tysk side.
- Fødevarerbranchen indtager en vigtig rolle som traditionel økonomisk faktor mht. tilknytningen til landbruget og som basis-brancher for den regionale emballageindustri, engros-handelen og logistikken.
- Fødevarerbranchen kan opnå speciel betydning i forbindelse med sundhedssektoren ("sund ernæring, Functional Food") og turismen (f.eks. "kulinariske oplevelser, regionale produkter").
- Pga. de mættede regionale markeder ligger vækstpotentialet bl.a. i området "innovative produkter". Disse markedstendenser fører til en tiltagende betydning af FoU og Uddannelse (uddannelse og videreuddannelse) indenfor ernæring hvilket muligvis kan anses som et hensigtsmæssigt felt for et grænseoverskridende samarbejde.

- Der findes allerede projekter for at styrke det dansk-tyske samarbejde (f.eks. „Kompetenznetzwerk Ernährungswirtschaft“, „Lab-on-Chip“) og i Regionen Syddanmark etableres der aktuelt en fødevarer klynge, der givetvis kan optage grænseoverskridende samarbejde som programpunkt.

Mulige udviklingslinjer indenfor fødevarer

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenströer

Sundhedsøkonomi og Velfærdsteknologi

Med afsæt i de bestående styrkepositioner, den udprægede beskæftigelsesdynamik og de fremtidige udfordringer fremstår et fortsat grænseoverskridende samarbejde indenfor sundhed og velfærdsteknologi som meget vigtig:

- Undersøgelserregionen råder over en høj kompetence indenfor sundhedsøkonomien på begge sider af grænsen. Der findes en del fremtrædende overregionale og internationale vigtige medicinske institutter og projekter i undersøgelsesregionen.
- Sundhedsvæsenet beskæftiger 28.600 mennesker på den tyske del af undersøgelsesregionen og 35.000 mennesker i Syddanmark. Medregnet socialvæsenet udgør disse 15 til 20 procent af den samlede beskæftigelse
- I fremtiden forventes der en voksende betydning af sundhedsøkonomien pga. den demografiske udvikling og forøgelse af kroniske sygdomme. Den voksende betydning vil stå overfor finansielle problemer og en voksende personalemangel (tendens til centralisering af medicinske ydelser).
- Til dato findes der ingen nævneværdige dansk-tyske patientstrømme i undersøgelsesregionen (forskellige sundhedssystemer, bureaukratiske og sproglige barrierer). Dog efterspørges sundhedsturistiske tilbud i Schleswig-Holstein af danskerne.
- Den danske side ser et betydningsfuldt samarbejdsfelt især på det teknologiske område med E-Health og medicinteknik.
- Der findes allerede et grænseoverskridende netværk gennem INTERREG-projekter og Gesundheitsregion Nord.

Mulige udviklingslinjer indenfor sundhed og velfærdsteknologi

Mulige projektfelter <ul style="list-style-type: none">•Sunhedstursime (forebyggelse, (medical) wellness)•Grænseoverskridende samarbejde imellem universiteter og klinikker f.eks. Indenfor forskning, diagnose og behandling / pleje i tilfælde af betydelige sygdomme (f.eks. kræft, diabetes)
Sund ernæring som forebyggelse <ul style="list-style-type: none">•Forebyggelse i form af sund ernæring•Kooperation og udveksling indenfor området "Functional Food"
Velfærdsteknologi: E-Health og telemedicin <ul style="list-style-type: none">•Grænseoverskridende etablering af telemedicin og monitorering (forebyggelse, rehabilitation)•Således kan der også sikres en god medicinsk forsørgelse i de afsides liggende regioner•Fælles udvikling af kompetencer indenfor IT og teknologi på sundhedsområdet•Sammenknytning af Syddanmarks kompetencer indenfor Welfare Technology med kompetencerne i Schleswig-Holstein bl.a. klinisk forskning og behandling, Life Science, teknologi, kommunikationssystemer
Grænseoverskridende Kooperation <ul style="list-style-type: none">•Formidling af patienter (sikre optimal behandling og infrastrukurudlastning f.eks. i specialiserede indretninger)•Udveksling af plejepersonale•Grænseoverskridende driftsbaseret sundhedsforsørgelse på et integreret tysk-dansk arbejdsmarked

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenströer

Bæredygtig energi

Pga. de følgende styrkepositioner og rammebetingelser er det hensigtsmæssigt at fremme et grænseoverskridende arbejde indenfor området bæredygtig energi:

- Stort potentiale i energi-området på begge sider af grænsen bl.a. pga. de udprægede kompetencer, bestående kooperationsstrukturer og de geografiske karakteristika i undersøgelsesregionen.
- Voksende betydning af "Bæredygtig energi " pga. ressourceknapheden og mht. beskyttelse af naturmiljøet.
- Meget gode forudsætninger i naturen for at fremme og udnytte bæredygtig energi (vindenergi, Offshore-parker ved kysten, biogasanlæg i de landbrugsprægede områder).
- Omfattende viden hos kommuner, virksomheder, energiproducenter og banker.
- Uddannelsessteder og forskningsinstitutter med speciel fokus på (bæredygtig) energi.
- Godt uddannet serviceområde/højtkvalificeret arbejdskraft; beskæftigelsestallene i energisektoren ligger i Syddanmark op til 133 procent højere end i hele EU. Også i Schleswig-Holstein er der allerede 7.000 beskæftigede i energisektoren (med en stigende tendens).
- Bestående aktørnetværk og erfaring indenfor den grænseoverskridende regionaludvikling; f.eks. INTERREG IVA projektet FURGY som fælles energi-projekt der fremmer udbygning af netværk og arbejdsgrupper.

Mulige udviklingslinjer indenfor området bæredygtig energi

Samarbejde indenfor området bæredygtig energi

- CO2 reduktion og fremme af energieffektivitet
- Kraft-varme kobling
- Elektromobilitet
- Samarbejde indenfor netudbygningsområdet

Samarbejde indenfor produktion af bæredygtig energi

- Vindenergi og Offshore
- Biomasse -> her skal der henvises til at bygningen af nye biogasanlæg på tysk side (pga. risikoen for en majs-monokultur) delvis bliver besværliggjort, mens der på dansk side aktuelt forskes i ny udvikling indenfor biogas
- Potentiel udnyttelse af mindre udforskede energipotentialer (Repowering i vindenergi / drivgods, træ og affald til biogassektoren)
- Teste innovative lagringskoncepter, intensivere samarbejdet af overregionale aktører med universiteter / forskning og udvikling

Fælles positionering

- Udnytte bæredygtig energi som økonomisk tema af regionen (100 procent bæredygtig energi region) → Branding
- Fælles optræden på messer, arrangement af konferencer og møder
- Udnyttelse af bestående strukturer som Lean Energy, tysk-dansk arbejdsgruppe energi
- Service, vedligeholdelse, drift og installation af offshore-anlæg
- Udvikling af fælles standarder indenfor Offshore-sikkerhedsområdet
- Faglig (videre) kvalificering af regionale eksperter

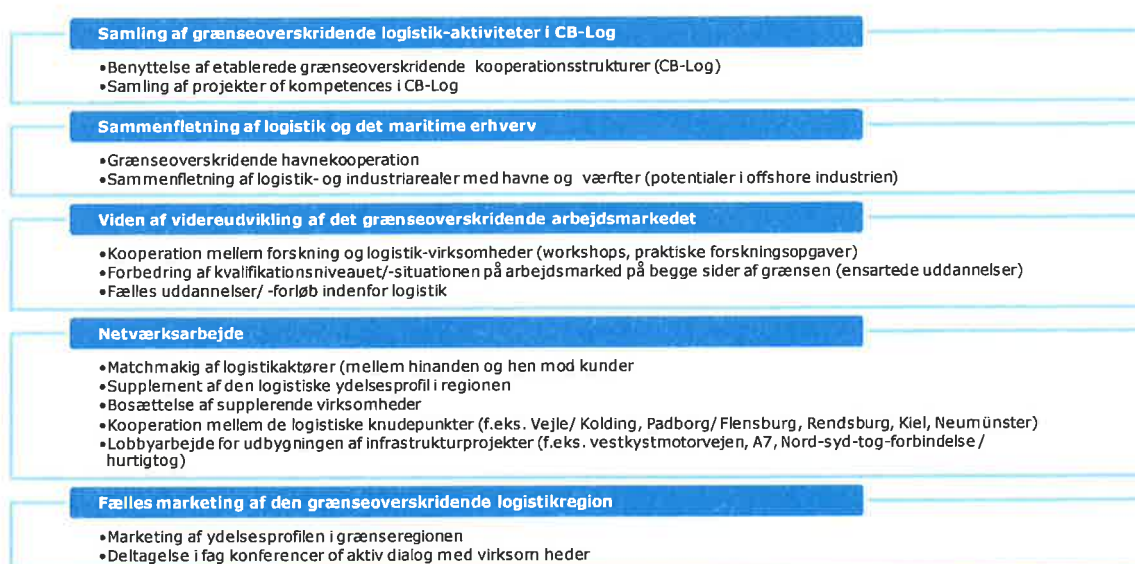
Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenstrøer

Logistik

Logistik-området spiller en betydelig rolle pga. den geografiske beliggenhed og det lokale producerende erhverv. Dette understreger, hvor vigtigt det er at fremme et fortsat grænseoverskridende samarbejde. I modsætning til logistikken ser den danske side ingen overregional styrkeposition og intet fælles fremtidigt kooperationsfelt i søfartsøkonomien. Styrkerne indenfor Logistik-området kan sammenfattes:

- Med nærheden til de skandinaviske markeder og som port til det europæiske fastland byder den dansk-tyske grænseregion på en gunstig trafikal og erhvervsgeografisk beliggenhed mellem Hamborg og København.
- Danmark er den vigtigste handelspartner for Schleswig-Holstein (import 14,3 procent, eksport 7,6 procent). Omkring 75 procent af den danske eksport og mere end 60 procent af import til Tyskland transporteres over den såkaldte "Jylland-rute" (A7/E45).
- I undersøgelsesregionen er der opstået mangfoldige logistiske kompetencer og knudepunkter. F.eks. finder man i Padborg Nordeuropas største kølehusanlæg og dermed en central transitplads for kølevarer.
- Både den danske og den slesvig-holstenske økonomi er udrettet internationalt og har brug for moderne logistiske løsninger fra de lokale tjenesteydere. Således er logistikken en vigtig basisbranche og et nødvendigt supplement for det forarbejdende erhverv og handlen.
- Logistikken har med omkr. 47.000 beskæftigede (ca. 5 procent af den samlede beskæftigelse) i hele regionen en stor beskæftigelsespolitisk betydning (høj beskæftigelsesandel især i Sønderjylland og Neumünster). A7/E45 (Jylland-ruten) og B5/B11 kan således anses som logistikens og turismens livsåre.
- Der findes allerede et intensivt samarbejde indenfor logistik-området i form af det grænseoverskridende projekt CB-Log og der er allerede blevet etableret nye netværk på denne baggrund.

Mulige udviklingslinjer indenfor området logistik

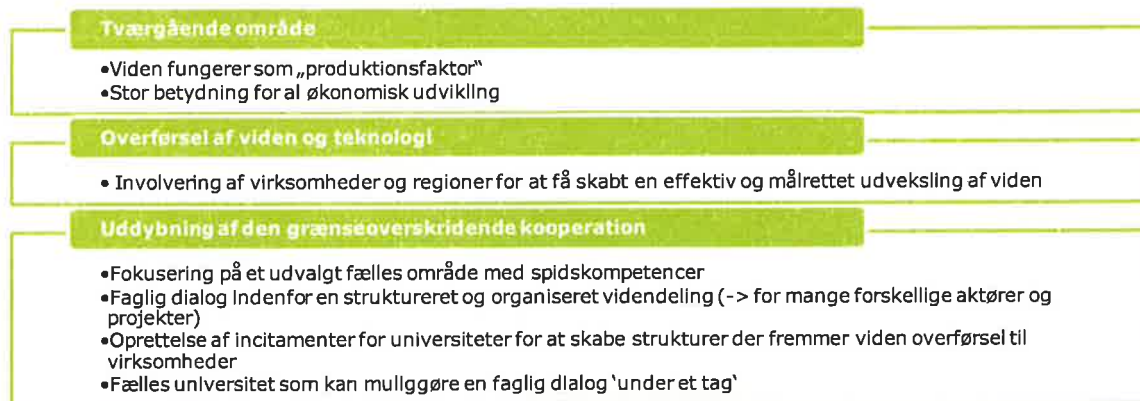
Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenstrøer

Tværgående emne Viden

Viden som produktionsfaktor har en stadig voksende betydning i forhold til de traditionelle faktorer arbejdskraft, finanser og råstoffer. Dertil kommer, at viden – i modsætning til de traditionelle faktorer, der forbruges – vokser over tiden. Et målrettet arbejde med denne værdifulde ressource danner grundlaget for, at virksomheder og organisationer kan bestå i fremtiden. Viden skal forstås som "smørefedt" og et vigtigt tværgående emne for al økonomisk udvikling. Dette gælder især for videndeling fra universiteterne og forskningsinstitutter ud til virksomhederne, men også når det gælder om at bruge den bestående viden målrettet som ressource i virksomheder og organisationer:

- Stor betydning af viden som tværgående og lovende emne for grænseoverskridende projekter.
- Stor betydning for al økonomisk udvikling og alle emnefeltet.
- Positiv udvikling for region som beliggenhed indenfor videnskabs- og teknologiområdet.
- Fokus på stærke klynger (i Syddanmark især en specialisering på forskning indenfor mekatronik og teknologi, mens det i det nordlige Schleswig-Holstein er High-Tech (Life Science) og kommunikationsteknologi).
- Gode kapaciteter for FoU og gode netværk mellem institutterne.
- Faglig diskussion indenfor Kooperationer blandt universiteter og arbejdsgrupper (ERASMUS, Knowledge-Based Region eller MINT Akademien ligger her for det meste til grunde).
- Referenceprojektet INTERREG IVA 'Videnregion'.
- Grænseoverskridende samarbejde som fordel i konkurrencen om finansielle midler fra EU.

Mulige udviklingslinjer indenfor det tværgående emne Viden

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenstrøer

De foreslåede kooperationsfelter er næsten identiske med handlefelterne, som blev identificeret i undersøgelsen "Region Syddanmark & Schleswig-Holstein – Kortlægning af regionale styrker" (disse er oplevelsesøkonomi, sundhed og Welfare Technology, energi og Klynger (fødevarerindustri og logistik)). Ydermere er der høj overensstemmelse med undersøgelsen "Konceptionelle overvejelser om det tysk-danske samarbejde" (Danmark-strategien), som det slesvig-holstenske delstatsparlament præsenterede i november 2010.

Afsluttende kommentarer

For en grænseregion er grænseoverskridende samarbejde, det kulturelle møde og forståelsen for kulturelle forskelle de vigtigste (bløde) forudsætninger for en succesrig udvikling. For at sikre at nærheden til grænsen ikke bliver til en ulempe, er den personlige, kulturelle og økonomiske dialog nødvendig. Et fælles (kultur-) landskab, miljø og den skrøbelige økologi skal beskyttes på begge sider af grænsen. Den følgende figur indeholder emneovergribende anbefalinger for en effektiv kooperationsproces.

Emneovergribende anbefalinger for at sikre et effektivt samarbejde

Definere kontaktpersoner, koncentrere kompetencer efter emne, fortsætte etablerede netværk af projekter samt fremme videndeling

Etablere konkrete projekter frem for almene kooperationsaftaler, påvise kooperationens nytte

Fokuserer midler, hellere igangsætte et mindre antal af store fyrtårnsprojekter i stedet for mange små heterogene projekter

Finde overordnet positionering som identitetsskabende ramme (hvad vil regionen stå for), også med hensigt til det grænseoverskridende (internationale) regionsmarketing

Ud over de centrale punkter indenfor branchen burde følgende vigtige tværgående emner uddybes: viden / forskning og udvikling, faguddannede / arbejdsmarked, iværksættere, infrastruktur, kultur / kulturelle møde

Barrierer skal nedbrydes: forskellige strukturer (juridiske grundlag, støttemuligheder, forvaltningsstrukturer osv.), manglende kendskab af de relevante aktører på den anden side af grænsen, konkurrence imellem landene og virksomheder, sproget, manglende politisk vilje

Aktiviteter skal efter impuls via offentlige midler gå over i privat hånd for at blive videreført under medvirken af virksomheder

Kilde: Rambøll Management Consulting, Georg & Ottenstrøer